

Projektmunka írásbeli beszámolója

A társadalmi kompetenciák fejlesztésének lehetőségei

Készítette: Farkas Csongor – Kesjár Róbert – Vadászi Zsolt
2010. december

Szociális
szalamandrák

Kutatási és anyaggyűjtési módszerek

Projektünk során az anyaggyűjtést interneten és szakkönyvekben is végeztük. Fontos, hogy az irodalom áttekintése során a legfrissebb kiadványokkal is megismerkedtünk, de az elmúlt évek munkáiból is hasznos ismereteket merítettünk. A „hólabda-módszer” segítségével jutottunk el számos kiadványhoz (ezt a módszert már régóta alkalmazzuk, főként történelem tanulmányaink során), vagyis az egyes bibliográfiák, hivatkozások segítségével ismertünk majd meg újabb és újabb vonatkozó szakirodalmat. Alapnak tekintettük a Kompetenciaalapú pedagógia lehetőségei a tanítási-tanulási folyamatban c. könyv 4. fejezetét, mely mintafeladataival rengeteg kreatív feladat megszületését segítette elő. Ezt az anyaggyűjtési folyamatot természetesen a jegyzetelés tette teljessé, hiszen ki kellett válogatnunk azokat az információkat, melyek számunkra fontosak és projektünk során fel szeretnénk volna használni. A szakirodalmi kutatást internetes könyvtári katalógusokban kezdtük, majd természetesen az általunk látogatott könyvtárakban folytattuk (fontos szerephez jutott a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, az ELTE PPK Kari Könyvtár, az ELTE TTK Kari Könyvtára valamint a székesfehérvári Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár is).

Az internetes forrásaink közül többet már ismertünk korábbi tanulmányainkból, ezek felhasználási lehetőségeit igyekeztünk minél jobban megismerni, hogy a másik két csoport is használható információkat kapjon a földrajztanítás során fejleszhető társadalmi kompetenciaterületről. Szerencsénkre mindhárman történelmet tanulunk, így a kompetenciafejlesztés e területét nem csupán földrajzos szemmel közelíthettük meg. Ez a megismerő folyamat sem céltalan kalandozás volt a kompetenciafejlesztés irodalmában, hiszen konkrét szempontokat kellett megfigyelni. Ilyen: be tudjuk-e illeszteni az általunk elképzelt fejlesztési folyamatba, az áttekinthetőség, mennyire tanulásközpontú, milyen mértékben fejleszti a képességeket, megfelel-e az életkori sajátosságoknak, milyen lehetőségeket rejt a földrajzoktatás számára.

Az anyaggyűjtés fontos részét képezte a közoktatásban használatos munkafüzetek bemutatása, valamint a vezetőtanárainkkal készített „interjúk” is. A munkafüzeteket Zsolt és Róbert elemezte, mivel csak az általuk tanított osztályokban használták ezt az oktatási segédanyagot. (Célszerűnek tartottuk csak azokat a munkákat bemutatni, amiről érdemben is tudunk nyilatkozni, látjuk, hogy mennyire jól használhatók.) Az interjúk készítését alapvető fontosságúnak tartottuk munkánk kezdetekor, már a kérdések összeállításán és a szempontrendszer kidolgozásán dolgoztunk, amikor rájöttünk, hogy erre nem lesz szükségünk. Vezetőtanárainkkal olyan jó munkakapcsolatot sikerült kialakítanunk, hogy sokkal kötetlenebb módon is megismerhettük az ő módszereiket, korábbi tapasztalataikat (nem egyszer kész feladataikat). Így kötetlen beszélgetések, óra utáni reflexiók segítségével ismertünk meg sok társadalmi kompetenciát (is) fejlesztő feladatot.

Problémafelvetés

Munkánk során alapvetően arra voltunk kíváncsiak, hogy milyen lehetőségeink lesznek az iskolában, ha társadalmi kompetenciákat akarunk fejleszteni diákjainknál. Nagyon fontos volt nekünk, hogy olyan ismereteket szerezzünk, melyek már a tanítási gyakorlat során is felhasználhatóak. Külön öröm volt, hogy mindhárman különböző évfolyamokon taníthattunk, így a teljes közoktatási időtartamot, mikor földrajzot tanulnak a gyerekek sikerült lefedni. Csongor a hetedikes és tizedikes feladatokkal, Zsolt a nyolcadikos feladatokkal, míg Róbert a kilencedik osztályos feladatokkal ismerkedett meg behatóbban, hogy az ismereteit a tanórákon is kamatoztathassa. A természetismeret során alkalmazandó feladatokkal és módszertani lehetőségekkel közösen ismerkedtünk meg, egy jó hangulatú, a kollégiumban közösen eltöltött szombati nap során.

Felmerült bennünk a kérdés, hogy vajon a földrajz alkalmas-e társadalmi kompetenciák fejlesztésére? A választ azóta szerencsére megkaptuk, de minthogy mindhárman történelem szakosok is vagyunk, meg kell állapítanunk, hogy a földrajz „nincs egyedül”. A társadalmi kompetenciák fejlesztésének fontos színtere, ugyanakkor a történelem, társadalomismeret sokkal nagyobb szerepet kell, hogy vállaljon e képességek, készségek fejlesztéséért.

Munkánknak terjedelmi és időbeli korlátai miatt határt kellett szabnunk, nem vághattunk bele ész nélkül a kompetenciafejlesztés témakörébe. A témakör összetettsége még azt sem tette lehetővé számunkra, hogy minden elemének részletesen és egyforma alapossággal nézzünk utána, a fő hangsúlyt (csoportunk nevéből is adódóan) a szociális kompetenciára helyeztük. Ez nem azt jelenti, hogy kizártuk a vállalkozóképességet, hiszen sok feladat esetében ezek a fejlesztési területek szorosan kapcsolódnak egymáshoz. Szerettünk volna egy olyan feladatcsokrot összeállítani, mely egy logikai íven halad és feladatai egymásra épülnek.

Munkafüzetek elemzése

1. A Természetről Tizenéveseknek: Földrajz 8. munkafüzet.

Szerzők: Jónás Ilona, Dr. Kovács Lászlóné, Vízvári Albertné. Mozaik, Szeged, 2010

Választásom gyakorlati szempontból esett erre a taneszköze, hiszen gyakorló tanításom alatt ezt használtam a tanórákon, így jelenleg ennek feladattípusait ismerem a legjobban. Előzetes feltevésünk az volt, hogy a munkafüzetek feladatai a társadalmi kompetenciák fejlesztésében kevésbé játszanak szerepet, inkább a térbeli tájékozódás (térképvázlatos, atlaszmunkához kötött feladatok), a matematikai kompetenciák (pl. éghajlati diagramok elemzése) és az ismeretszerzés (tankönyvi lecke szövegéből vagy egyéb forrásból való információk használata) fejlesztése a kihangsúlyozható.

Meglepetésemre a munkafüzet első feladatai projektfeladatok voltak, amelyek többek közt a közösségi nevelés fontos eszközei. A gyerekeknek együtt kell működni társaikkal, el kell fogadni a véleményüket. A projektfeladatok témái emellett még a reális nemzettudat fejlesztését is jól szolgálhatják: Termékeink a nagyvilágban (hungarikumok), Tájaink, Lakóhelyünk, Nevezetességeink, Akikre büszkék lehetünk. A témák kapcsán felmerül többször a környezetszennyezés kérdése is, fejlesztve ezzel a gyerekekben a környezettudatosságot (4-5. o.). A csoportmunka még két esetben kerül elő a munkafüzetben, egyszer egy forrásfeldolgozó órához kapcsolódva (47. o.), másrészt egy kiegészítő anyag feldolgozásakor (71-72. o.).

Nagyon fontos a társadalmi kompetenciák fejlesztése céljából a különböző népek, kultúrák közötti feszültség tompítása, annak felfedeztetése, hogy ezek között a kultúrák között bár vannak eltérések, mindannyian ugyanolyan emberek vagyunk, ugyanolyan jogokkal rendelkezünk, és együtt kell működnünk. Jó példák lehetnek ennek fejlesztésére az alábbi feladatok: Honnan ered a lengyel-magyar barátság? Milyen közös történelmi emlékeink vannak? (17/7); Milyen népcsoportok élnek az országban [Románia]? Gyűjts képeket viseleteikről, leírásokat szokásaikról, hagyományaikról! (25/6 b); Készíts tablót a közép-európai országokból származó ismert tudósokról, művészekről, írókról! (29/8). Látható, hogy Közép-Európa témaköre jó lehetőséget kínál ennek a kompetenciának a fejlesztésére, és úgy gondolom, hogy nagy szükség is van erre ezen a területen. Magyarországon esetében a 43-44. oldalon a kisebbségeink helyzetével foglalkozó feladatok hasonló típusúak.

A kultúrák közötti megbékélés elősegítése mellett fontos a reális alapokon nyugvó nemzettudat kialakítása is. Ilyen típusú feladatokat nyilván inkább a magyar témáknál kell keresnünk. Magyarország társadalmával kapcsolatban szintén a 43-44. oldalon találunk feladatokat, ilyen kérdés például, hogy Mennyien és hol élnek magyarok Európában (határainkon kívül)? Írd az országhoz a megfelelő népességszám jelét! (43/2), vagy hogy Milyen jelképei vannak a nemzeti azonosságtudatnak? (44/7). Hasonló célt érhetünk el a turizmusra vonatkozó kérdések, feladatok megoldása közben is. Pl.: Nézz utána! Milyen települések látnivalói az alábbiak? (pl.: borostyánút, Jurisics-vár, Tűztorony) (63/4); Hogyan függenek össze a nálunk kialakult turizmus típusai az adottságainkkal? A táblázat kiegészítésével válaszolj! Írj példaként egy-egy települést (vagy tájat) is! (87/2).

Fontos mindezek mellett az empátia fejlesztése a gyerekekben, hogy bele tudják képzelni magukat más helyzetébe. Ilyen pl.: Képzeld magad egy magashegységi kis település lakójának! Gyűjtsd össze, milyen előnyökkel és hátrányokkal jár ott az élet! (22/7). Ez a kérdés a társadalmi kompetenciák fejlesztésének egy másik fontos elemét is tartalmazza, hiszen a kérdés felvetése jó alkalmat ad arra, hogy a diákok vitatkozzanak rajta. Erre ugyanígy alkalmasak a környezetvédelmet előtérbe állító kérdések feladatok is, amelyeknél szintén különböző álláspontok alakulhatnak ki (pl.: egy nagy gyár sok embernek munkát ad, de környezetszennyező). A környezetvédelemre vonatkozó feladatok nagy számban fordulnak elő a munkafüzetben (pl.: 21/7, 33/5, 34/4, 35/3, 38/1, 39/2-7, 79/7, 80/10).

Összességében elmondhatjuk, hogy a munkafüzet feladatai között több alkalmas a társadalmi kompetenciák fejlesztéséhez, de nem ez a taneszköz legfőbb feladata. Természetesen a természetföldrajzi részeknél ezek nehezebben is kerülhetnek elő, de talán a társadalomföldrajzi fejezeteknél több helyen is szóba jöhettek volna. Viszonylag kevés felhívást találtam vitára, inkább a gyűjtőmunkát preferálják a szerzők, és a kultúrák közti megbékélést és a nemzettudatunk fejlesztését is több feladat segíthette volna elő (pl.: Szlovákiánál nem kerülnek elő a felvidéki magyarok). Mindezek ellenére véleményem szerint a meglévő feladatok megfelelőek a társadalmi kompetenciák fejlesztésére.

2. Dr. JELENSZKYNÉ FÁBIÁN Ildikó – LÁNG György – ÜTÖNÉ VISI Judit: *Földrajz 7. Munkafüzet.* Bp., Műszaki Kiadó. 2010

Természetesen nem céloim a munkafüzet teljes, minden kritériumra kiterjedő vizsgálata, csak néhány részkérdésre terjed ki a vizsgálódásom, mint pl. szerkezet, tartalom, ill. hogyan lehet felhasználni a munkafüzetet a társadalmi kompetenciák fejlesztésére.

A tankönyv segédeszköze, a munkafüzet alapvetően követi a tankönyv általános felépítését. Tehát ugyanazok a témakörök és tananyagok szerepelnek mindkét tanítási segédeszközben, valamint az egyes tananyagok feladatai is nagyban építenek a tankönyvekben szereplő ismeretekre. Minden egyes témakör hasonló felépítésű. Külön leckékben találhatóak olyan feladatok, amelyek a természetföldrajzi (kontinensek szerkezetét és felszínét, természetföldrajzi övezetességét) és társadalomföldrajzi (társadalmi és gazdasági kép, népesség) jellegzetességeire, valamint a kontinensek legfontosabb országainak, országcsoportjainak legfőbb földrajzi jellemzőire kérdeznek rá. Minden egyes témakör összefoglalással végződik, azaz olyan feladatokkal, melyek megkönnyítik az egyes témakörök szintetizáló jellegű megértését.

A témakörök terjedelme nagyjából egységes: kb. 10 oldalt tesz ki mindegyik. Ez alól kivétel az utolsó, melyben Európa regionális földrajzához (amely nem a teljes Európa regionális földrajzát dolgozza fel, hanem annak csak egy részét) több fejezet, így magasabb oldalszám is tartozik. Azt is ki kell emelni, hogy a témakörökhöz tartozó egyes leckék általában egy-egy oldalt foglalnak el a munkafüzetben (ez Európa esetében is megfigyelhető).

A kontinensek tárgyalásánál némi „kakukktójást” jelent az első nagy témakör, amely a *Földünk története* címet viseli. Ehhez az egységhez csupán (az összefoglalással együtt) négy lecke tartozik, de az ott található feladatok megfelelően szolgálnak a földtörténet feldolgozásához. A leckékhez tartozó feladatok változatosak, színesek. Rengeteg, a társadalmi kompetenciákat (is) fejlesztő feladattal lehet találkozni. Ezt a megállapítást néhány kiragadott példán keresztül szeretném érzékeltetni: A feladatok között számos zárt és nyílt végű feladatot találhatunk. Egy-egy ország társadalomföldrajzi megismerését nagyban segítik a körvonalas térképes feladatok, amelyekben – szerencsére nincs hiány. Szinte mindegyik leckéhez tartozik egy ilyen jellegű feladat. A regionális különbségek megértését is megfelelően képviselhetik az olyan típusú feladatok, melyek pl. arra várnak néhány mondatos választ, hogy miért nevezhetjük Új-Zélandot a „tűz és a jég birodalmának”. Ezen kívül olyan, a két ország összehasonlítását segítő feladatok is helyet kaptak a munkafüzetben, amelyekben a diákoknak a felsorolt megállapítások betűjeleit az adott országhoz kell beírni (58. oldal/1. feladat; Olaszország és Spanyolország összehasonlítása)

A munkafüzet 38. oldalán Japán földrajzára vonatkozó kérdések találhatóak. A 3. számú feladat kérdése (*Mi jellemzi a japán embereket? Sorold fel azokat a tulajdonságokat, amelyek elősegítették az ország gyors gazdasági fejlődését?*) véleményem szerint közelebb hozhatja a japán kultúrát a gyerekekhez, segít megismerni más népek jellemzőit, ezáltal a megértés, elfogadás, tolerancia is kifejlődhet más, akár távoli kultúrák iránt a magyar gyerekekben. A másik kiragadott példa a munkafüzet 13. oldalán található (*Az ábra a Dél-afrikai Köztársaság népességének összetételét szemlélteti. Nevezd meg, mely népcsoportokat jelölik az egyes adatok!*) kördiagram, amely feladat helyes megoldása rádöbbenetheti és megtaníthatja a gyermekeknek, hogy Afrika népessége mennyire heterogén és érzékelhetik, hogy mennyi az egyes népek aránya az országon belül.

Összegezve: A fentebb leírtak alapján a munkafüzet jól felhasználható a tanítási folyamatban, alkalmazható a társadalmi kompetenciák fejlesztési folyamatában.

Feladatok vezetőtanárainktól

Feladat 1. – Ismétlés (a volt szovjet területek)

Cél: az empátia felkeltése

Feladat leírása

Három tanulót kijelölünk, ők lesznek egy-egy terület uralkodói (pl. a Kaukázus Kánja, a Volga-vidék Ura, Szibéria Cárja). Különböző állításokat olvasunk fel, amelyeknél jelezniük kell, hogy szerintük az rájuk vonatkozik (pl: Én mindig a saját területemen gyártott Ladákkal közlekedem – Togliatti – Volga-vidék). Ezt a jelzést akár különböző játékhangszerekkel is megtehetik. Ez érdekes lehet, ha olyan állítást mondunk, amely több személyre is vonatkozik (pl: számtalan kisebb nép is az uralmam alá tartozik – ez lehet akár mindhárom is).

Elvárható teljesítmény, hatékonyság:

A gyerekek nagyon könnyen beleélik magukat az uralkodói szerepekbe, és odafigyelnek, hogy válaszolhassanak a kérdésre. Hátránya, hogy nagy hangzavarral járhat.

Feladat 2. – tanulmányi kirándulás (Szlovákia)

Cél: közösségi nevelés, együttműködés elősegítése, környezettudatosság fejlesztése

Feladat leírása

A két napos (1. nap: Krasznahorka, Betlér, Szlovák Paradicsom, 2. nap: Lőcse, Deménfalva, Besztercebánya) kirándulást nagyon alapos előkészületek előzik meg. A földrajz tantárgy keretében 2 órán keresztül is foglalkoztak a diákok Szlovákiával (és még ehhez jön a Kárpátok is), magyar nyelv és irodalomból pedig felvidéki tárgyú regényeket kellett olvasniuk (A lőcsei fehér asszony, A fekete város). Mindkét tárgyból kiselőadást is kellett a tanulóknak tartaniuk a témával kapcsolatban. A kiránduláson végig játékos vetélkedő is zajlott (Ki tud többet a látottakról?), a jutalmak finom szlovák csokik voltak.

Elvárható teljesítmény, hatékonyság:

A diákok figyeljenek fel az előttük található értékekre, ha múzeumban járnak, legyenek körültekintőek. Legyen igényük más kultúrákat is megismerni. A tanulmányi kirándulással rendkívül sokfajta kompetenciát tudunk fejleszteni, és ha jól van megszervezve, a tanulók nemcsak sokat tanulnak, hanem jól is érzik magukat. Ez a legnagyobb hátránya is a pénz- és időhiány mellett: nagyon körültekintően kell megszervezni.

Feladat 3. – Coca-Cola reklám

10. évf.

Cél: a globalizáció és a fogyasztói társadalom hatásai a mindennapi életünkre, ezek felismertetése.

Feladat leírása

A Coca-Cola reklám esetében minden tanuló az általa „menőnek” tartott márkákkal, zenékkal, vagy az éppen divatos színekkel, szlogenekkel ellátva A/3-as méretben színes plakátot készített, mely illeszkedett az ő általuk éppen „legmenőbbnek” gondolt formákhoz. A feladatkielölés során a tanár azt az egyértelmű utasítást adta, hogy készítsenek egy REKLÁMOT, de egyetlen tanulóknak sem jutott eszébe, hogy mit is reklámoz valójában. A Coca-Cola káros hatásairól már mindannyian hallottak, de senkinek sem jutott eszébe negatív reklámot készíteni, vagy felhívni a káros hatásokra a figyelmet.

Elvárható teljesítmény, hatékonyság:

A diákok kreatív alkotótevékenységet végeztek, mely során színvonalas plakátok készültek (akár valóban felhasználhatók is lehetnének), de sikerült őket megdöbbeníteni (kritikai gondolkodás fejlesztése), és ez talán ugyanolyan fontos, mint az, hogy kreatívan dolgoznak, valamint az, hogy a csoportos tevékenység során csordaszellem alakult ki, mely során irányítatóvá válnak a szereplők.

Feladat 4. – Plakátkészítés egy tetszőleges társadalmi problémáról

10. évf.

Cél: empátia felkeltése, társadalmi érzékenység, figyelemfelhívás, egymás értékrendjének megismerése, vitakészség fejlesztése.

Feladat leírása

Plakát készítése bármely tetszőleges társadalmi problémával kapcsolatban. A gyerekek feldolgozták többek között a grafiti- és a hajléktalankérdést, a tömegközlekedési problémákat, a McDonald's káros hatásait (éreződik a Coca-Cola plakátfeladat hatása) stb. Mindenki egyesével ezután az otthon elkészített rajzot röviden bemutatta, reagáltak egymás ötleteire, érdekes viták is kialakultak (pl. grafiti – művészet vagy rongálás).

Elvárható teljesítmény, hatékonyság:

A kreativitás nagy szerephez jutott ismét, és a korábbi plakátos feladat is érezte hatását. Nagyon fontos volt, hogy reagáltak egymás munkáira, és viták alakultak ki, nem a rajzok technikai kivitelezésén, hanem mondanivalóján volt a fő hangsúly. Külön pozitívum a feladattal kapcsolatban, hogy több szülő is elismerően mesélt arról, hogy a gyermeke otthon nagy lelkesedéssel dolgozott, és tájékozódott a témában (önálló ismeretszerzés).

Saját feladataink

Feladat 1. – A székelyek mindennapi eledele

Vadászi Zsolt

Cél: egészséges nemzettudat kialakítása, más kultúrák iránti tisztelet felkeltése

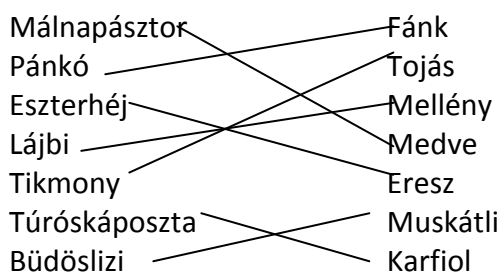
Feladat leírása

A szemelvény kiosztása után a tanulók azt egyéni munkával dolgozták fel, ezután kérdéseket tettem fel belőle, végül egy székely-magyar szótárat kellett összeállítaniuk, a székely és magyar szavakat kivetítettem az aktív táblára, ezen kellett összekötniük a megfelelő párokat.

„Amikor Krisztus a Földön járt, elérkezett Csíkkarcfalvára is. Ott, ahol Dánfalva egy kőhajításra van, egy bánatos parasztembert vett észre az árok partján. Köszöntötte, s melléje ült pihenni. Megkérdezte, miért búslakodik. - Ne is kérdezd, testvér! - válaszolta a szomorú székely. - Itt mindenki szapora Pityóknak nevez, mert sok gyermeket adott az Isten. De megöl a bánat, mert nincs mit enniük adnom. A föld felett semmi sem terem, amivel bétömjem a tíz éhes száját. Megesett a szíve Krisztusnak a szegény székelyen, kivett tarisznyájából tíz gumót, és átnyújtotta a nagy szemeket meresztő Pityóknak: - Sok gyermeked Isten áldása, s aki adta, gondot is visel rájuk. Hogy lásd, mennyire így van, vedd ezeket a gumókat, rakd a földbe, kapáld, gondozd. Ha föld felett semmid sincs, majd lesz a föld alatt. Nemcsak családodat, de egész nemzetségedet eltartja majd. Szapora lesz, mint a családod. Pityóknak annyi ideje sem volt, hogy megköszönje az ajándékot és a tanácsot, a vándor eltűnt. Csak a Hargita fölött látott egy sziporkázó szivárványt. Pityók szót fogadott, elrakta a gumókat, kapálta a földjét, és Isten segedelmével ősszel már szép termést takaríthatott be. Eltarthatta vele szép családját. Csíkban azóta is, Isten áldásával, bőven terem a 'mindennapi pityóka'." (Papp Attila: A pityóka legendája. Jó Pajtás, Újvidék, 2000/32)

1. Mit gondolsz, mely növény a pityóka?
2. Burgonya
3. Milyen szinonimákat ismersz még erre a növényre?
4. Krumpli, kolompér
5. Miért nevezi „mindennapinak” a burgonyát?
6. Krisztus a mese szerint Csíkkarcfalvára látogatott: milyen vallásúak a székelyek?

7. A székelyek sok mindent máshogy mondanak, mint mi. Próbáld meg kitalálni, hogy melyik szavuk mit jelent, és kösd össze a magyar köznyelvi megfelelőjével!

(Forrás: <http://szekelymagyar.transindex.ro/>)

Elvárható teljesítmény, hatékonyság:

A székelyek megismerése, egy Magyarországról nézve teljesen szokatlan világba való behelyezkedés. A tanulók jól válaszoltak a kérdésekre, valamint az összekötős feladatot is hibátlanul oldották meg.

Feladat 2. – Óceánia megismerése tankönyvi segítséggel

Farkas Csongor

Cél: együttes tevékenykedtetés, alkotó részvétel a csoportmunkában, az ismeretszerzés új formájának megtanulása (társtól származó ismeret is információ), vázlatkészítés gyakorlása, lényegkiemelés.

Feladat leírása

A Kontinensek földrajza c. tankönyv Óceániáról szóló fejezetét a „szakértői négyes” (ismerjük mozaik- vagy tortamódszerként is) módszerével dolgozták fel a tanulók Melanézia, Mikronézia, Polinézia földrajzát és Ausztrália felfedezőiről szóló szövegrészeket. A négyes csoportok A/2-es méretű csomagolópapírra színes filccel írtak vázlatot. A szövegrészek feldolgozása során minden csoport egy-egy téma szakértőjévé vált, amit a következő részben hasznosítania is kellett (minden tanulónak!), mert az új csoportokban mindig pontosan egy „szakértő” foglalt helyet, amit kis számkártyák kiosztásával irányították. Ez kb. 20 percet vett igénybe a szervezéstől a totóig.

Elvárható teljesítmény, hatékonyság:

A csoportmunka során hatékonyan és kooperatívan működtek együtt a tanulók, amit egy rövid 12 kérdésből álló totóval ellenőriztem (az eredmény: az osztály fele egy, a másik fele két hibát vétett összesen).

Feladat 3. – A Nemzetközi Valutaalap működési mechanizmusának megismerése

Farkas Csongor

Cél: közös munkavégzés. Vita a csoportokon belül és a közös megbeszélés során is. Az emberi felelősség belátása. Különböző alternatívák közötti választás lehetősége. Döntéshozatal várható következményének felmérése.

Feladat leírása

Négy ország gazdasági és társadalmi jellemzői alapján a csoportnak (mint IMF tanácsadó-testületnek) el kell döntenie, hogy melyik ország milyen mértékű hitelt kaphat.

FONTOS: Csak három országot tud támogatni az IMF!

Az országok jellemzői alapján állítsatok fel egy prioritási rangsort, és rendeljetez hozzá összegeket, minden döntést indokoljatok meg! A rendelkezésre álló keret: 40 milliárd USD
 Pluszfeladat: Adjatok beszélő neveket az országoknak!

	1. ország	2. ország	3. ország	4. ország
Népesség (fő)	500 000	15 000 000	50 000 000	3 000 000
Terület (km ²)	200 000	80 000	400 000	50 000
Mezőgazdaságban foglalkoztatottak	8%	3%	43%	10%
Iparban foglalkoztatottak	22%	12%	19%	33%
Szolgáltatásban foglalkoztatottak	70%	85%	38%	57%
Természetes szaporodás	1 ezrelék	-1 ezrelék	9 ezrelék	3 ezrelék
Idősek (65 év feletti) aránya	18%	25%	8%	17%
Munkanélküliségi ráta	7%	5%	12%	28%
1 év alatt járványban, éhínségben elhunytak száma (fő)	0	0	150 000	500
GDP/fő	12 000 USD	25 000 USD	3 500 USD	8 000 USD
Természeti csapások	–	árvíz, viharok, földrengések	–	–
Infláció éves üteme	16%	2%	8%	5%
Igényelt összeg (USD)	20 milliárd	23 milliárd	15 milliárd	18 milliárd
Megítélt összeg (USD)				

Elvárható teljesítmény, hatékonyság:

A feladat során minden csoport különböző szempontokat ütköztetett. Jó volt hallani, hogy az egyébként hallgatóg tanulók is „lobbiztak” az általuk rászorulónak ítélt országért. Parlamenti szavazás formájában a feladat végén egyezsége jutottunk a támogatandó országokkal kapcsolatban. A feladat során fontos elem volt, hogy a csoportok nem homogén alapon szerveződtek, vagy a megszokott négy egymás mellett ülő diák alkotta, hanem véletlenszerűen sorsolással kerültek összeállításra.

Feladat 4. – a svájci fociválogatott

Vadászi Zsolt

Cél: a kultúrák közötti megbékélés elősegítése.

A feladat leírása:

Kivetítjük a svájci válogatott összeállítását nevekkal, és a diákoknak ki kell találniuk, hogy az adott játékos milyen származású, milyen nyelvet beszél (pl: Diego Benaglio – olasz, Ludovic Magnin – francia, Alexander Frei – német, Gökhan Inler – török bevándorló). A feladat alapján láthatják a tanulók, hogy bár négy őshonos nép is él itt, és itt a legnagyobb Európában a vendégmunkások aránya, mégis Svájc egy jól működő ország, egy jól működő „csapat”.

Elvárható teljesítmény, hatékonyság:

A diákokat érdeklő témák bevonásával motiváló hatást várunk. Nem a helyes megoldás az elsődleges, hanem az, hogy tudatosuljon a gyerekekben, hogy a nemzetközi vándorlás milyen méreteket öltött, de hangsúlyoznunk kell, hogy a „háborúnélküliség” milyen országot teremtett évszázadok alatt. A gyerekek az őshonos népekkel könnyen elboldogultak, érdekes volt viszont, hogy mivel előtte a rétorománokról is szó volt, a törökös (Gökhan Inler) vagy spanyolos (Gelson Fernandes) hangzású neveket esőre rétorománnak tippelték.

Feladat 5. – Mit kaptunk és mit adtunk a szomszédainknak?

Vadászi Zsolt

Cél: a kultúrák közötti megbékélés elősegítése, a reális alapokon nyugvó nemzettudat kialakítása

A feladat leírása

A gyerekeknek ki kell találniuk, hogy egyes magyar szavak mely szomszédunktól is származik. Remélhetőleg sikerül őket megdöbbeníteni, mikor az alapszókincsük egyes szavairól kiderül, hogy nem is magyar eredetűek. Ezek után meg kell mutatnunk ennek ellensúlyozására azt, hogy a magyar nyelv hogyan hatott szomszédaink nyelvére. Ez a feladat mutathatja a népek között meglévő korábbi szoros együttműködést, egymásrataltságot, és kapcsolatot is.

(Megjegyzés: ugyanezt a cigány eredetű szavainkkal is megcsinálhatjuk: lóvé, csaj, csávó, duma, csóró, séró stb.)

német eredetű: gróf, fillér, cukor, polgár

szláv eredetű: király, megye, paraszt, pap, péntek

román eredetű: furulya, áfonya, palacsinta

magyar eredetű szavak a különböző nyelvekben:

horvát: bársony, csárdás, csizma

szerb: ásó, sárgarépa, fiók

román: gazda, város, határ

Elvárható teljesítmény, hatékonyság:

Remélhetőleg a gyerekek rádöbbennek arra, hogy milyen fontos is a népek közötti kapcsolat. Nem lényeges, hogy eltalálják-e jól, hogy milyen eredetű az adott szó, lényeg, hogy lássák, hogy a magyar nép nagyon sok más néppel állt kapcsolatban történelme során (a török és iráni eredetű jövevényszavak be sem kerültek), akikkel sokáig békében is tudott élni.

Feladat 6. – A román tengerpart

Vadászi Zsolt

Cél: empátia fejlesztése, környezettudatosság

A feladat leírása

Szemelvényt osztok ki a diákoknak. Ennek elolvasása után alá kell húzniuk különböző színekkel azt, ami szerintük a román tengerparttal kapcsolatosan a negatív és pozitív. Ehhez atlaszt is használhatunk (pl: jól látszik, hogy alig van autópálya Romániában). Ezek összegyűjtése után kijelölünk egy román idegenforgalmi minisztert (ezt akár mindenki csinálhatja, lehet páros munka is), és javaslatokat kell tennie arra, hogy hogyan tudná lmit visszacsalogatni országába jövőre is nyaralni. Nyilván elő fog jönni az utak rossz állapota és a környezetvédelem kérdése is, és az, hogy a pozitív dolgokat (éttermek) meg kell erősíteni.

„Kosz és káosz mindenhol, nem tartják be a KRESZ-t, vezetni nem tudnak, dugók mindenfelé. Aznap, amikor mentünk, 18-an haltak meg az utakon, és rengeteg balesetet láttunk, egyébként kifogtunk a Fogarasi-havasok környékén egy dugót, mint utóbb kiderült két kamion ment össze, 3óra. Megérkeztünk Costantába, bejáratánál egy 30-40 méter hosszú, rozsdás hajó állt, erre volt ráfestve a várost jelölő tábla. (...)

A döbbenet akkor fogadott, amikor lementünk a tengerhez, én ennyi embert egy partszakaszon nem láttam, a heringek kényelmesebben vannak a dobozban, mint itt. (...) Az éttermekbe nem érdemes a parton bemenni, kicsit drágább és nem érteni egymás szavát a zenétől. Egyébként nagyon jó éttermek vannak a parttól fölfele 1-2 utcával, betévedtünk egy román nemzeti ételeket kínálóba, falakon mindenhol, népviseleti ruhák, tálak, subák, zene tárgyak, jó hangulatú és finom ételeket kínálnak elfogadható áron. A parton és az odavezető úton rengeteg gyorsétterem, bővliket kínáló standok, (...) A legnagyobb probléma szerintem a szemét és a szemét, de az dögvél.”

(Imi beszámolója a román tengerparton eltöltött nyaralásáról.

<http://ongo.hu/elmenybeszamolok/2606?req=elmenybeszamolok/2606>)

Elvárható teljesítmény, hatékonyság:

A feladatból kiderül a tanulók számára, hogy bár Románia jó lehetőségekkel rendelkezik a turizmus területén (is), nem tudja ezeket kihasználni. A javaslatok tételével és kidolgozásával át kell gondolniuk az összefüggéseket is.

Feladat 7. – Gazdasági, társadalmi különbségek Európában.

Kesjár Róbert

Cél: Európa gazdasági és társadalmi heterogenitásának érzékeltetése, adatokból következtetések levonása, a fejlettség területi különbségeinek feltárása és önálló munkavégzéssel való megismerése.

Feladat leírása

Minden egyes diák kapott egy A4-es lapot, amelyen táblázatban összefoglalva Európa néhány országainak jellemző statisztikai mutatói (várható élettartam; csecsemőhalandóság; egy főre jutó nemzeti jövedelem (USD), 1000 főre jutó személyi számítógépek száma (db), stb.), illetve minden mutatónál egy átlagérték volt látható. Az egyes országok adatait össze kellett vetni az átlagértékekkel. Ha az ország adott statisztikai mutatója jobb volt az átlagnál, akkor az adat mellé 1-est, ha rosszabb volt, 2-est kellett írni.

Ezek után meg kellett vizsgálni, hogy egy-egy ország sorában inkább az 1-esek vagy a 2-esek jellemzőek! Ezek alapján kellett kitölteni egy újabb táblázatot, melynek két oszlopa volt: Az átlagnál jobb statisztikai mutatókkal jellemezhető országok, ill. az átlagnál rosszabb statisztikai mutatókkal jellemezhető országok.

A harmadik feladat az volt, hogy a feladatlap másik oldalán lévő térképen kékkel be kellett színezni az átlagnál fejlettebb országokat, pirossal a fejletlenebb országok.

Elvárható teljesítmény, hatékonyság:

A diákok döntő többsége jól oldotta meg a feladatot. Mindenki számára jól kirajzolódott, hogy Európában két jellemző országcsoporthoz van és a tanári magyarázat azt is megvilágította, hogy ezeknek a különbségeknek mély történelmi gyökerei vannak. Bizonyosság a megértésre, hogy a következő órán történt felelés kiválóan sikerült egy viszonylag szerényebb képességű diák részéről.

Feladat 8. – Kiselőadás készítése az év jelentősebb természeti, társadalmi katasztrófáiról

Kesjár Róbert

Cél: empátia felkeltése, társadalmi érzékenység, figyelemfelhívás az ember okozta károkra, a hírekben szereplő napi események megértése, értékelése és elemzése.

Feladat leírása

Öt perces kiselőadásokat kellett készíteni az idén (Hazánkban vagy a világban) történt főbb társadalmi, természeti katasztrófákról. Egy diák vállalta a feladatot. Ő az augusztusi chilei bányászszerecsétlenségről tartott előadást. Kronologikusan ismertette az eseményeket, pontosan behatárolta a szerecsétlenség helyszínét, felhívta a figyelmet a katasztrófa okaira, érzékeltette, hogy mi jellemezte a bányában rekedt harminchárom bányász életét, amíg lent voltak.

Elvárható teljesítmény, hatékonyság:

A diák kreatívan oldotta meg a nehéznek mondható feladatot. Kiselőadását képekkel, is színesítette. Az osztály többsége rendkívül érdeklődéssel fogadta a kiselőadást, több kérdés is elhangzott, melyre a tanár vagy a kiselőadó próbált válaszolni. Elvárható, hogy képes lesz az önálló ismeretszerzésre és feldolgozásra.

Feladat 9. – Franciaország természetföldrajzának vázlatos ismertetése

Kesjár Róbert

Cél: a nyugat-európai országok egy jellemző államának megismerése, az ott található általános földrajzi jellemzőinek segítségével (szerkezet, domborzat, éghajlat, ásványkincsek). Csoportos munkavégzés, az ismeretszerzés új formájának megtanítása (a tankönyvi szöveg és ábra felhasználása a feladat megoldásához), egy adott állam közelebbi megismerése.

Feladat leírása

A gyerekek 3-4 fős csoportokba rendeződnek. Minden csoport kapott egy-egy borítékot, melyekben papírdarabokon egy-egy jellemző kifejezés volt található Franciaország általános természetföldrajzi sajátosságainak egy részéről. A feladat lényege az volt, hogy ezeket a jellemzőket az atlasz és a tankönyv segítségével logikusan, egységes egésszé (azaz az eredeti A4-es táblázattá) kellett összeállítani. A leggyorsabb helyes megfejtést elérő csoport jutalomban részesült: a csoport minden egyes tagja egy-egy pluszt kapott (három plusz elérése után járt az ötös).

Íme a feladat: (Természetesen minden jellemző külön papírdarabon volt rajta, ezekből kell összeállítani az egészet)

Óidei eredetű lepusztult röghegységek, dombvidékek	Francia-középhegység, Bretagne, Normandia, Vogézek, Elzász-Lotaringia	
Folyómedencék	Párizsi-medence, Garonne medencéje, Rhone völgye, Loire völgye	
Újidei gyűrthegegyégek	Alpok, Pireneusok	
Éghajlat	óceáni	
	nedves kontinentális	
	mediterrán	
Ásványkincsek	Mi?	Hol?
	kőolaj, földgáz	Gascogne
	vasérc	Elzász-Lotaringia, Normandia
	bauxit	Provence
	fejeketkőszén	Francia-középhegység, Vogézek
uránérc	Francia-középhegység	

Elvárható teljesítmény, hatékonyság: Kooperáció a csoportmunka során, kisebb viták, nézetkülönbségek csoporton belül. A csoportok általában jól működtek együtt, gyorsan megoldották a feladatot. Az ellenőrzés egy-egy kiragadott példán keresztül történt meg, illetve a helyes megoldások ki voltak vetítve a táblára.

Feladat 10. – Tabujáték

Farkas Csongor

Cél: ismeretek átisméltése, újbóli előhívása. Együttműködés a csoporttagokkal, szóbeli kifejezőkészség fejlesztése. Élvezetessé teszi a versenyszellem. Fontos eleme a rugalmasság és a társas aktivitás.

Feladat leírása

A tabujáték lényege, hogy egy szót/szókapcsolatot úgy kell elmagyarázni a csapattársaknak, hogy bizonyos hozzá szorosan kapcsolódó szavakat nem lehet kimondani. Pl. Ban Ki-moon nevét kell kitalálni, de nem lehet hozzá használni az ENSZ, főtítkár, koreai

Elvárható teljesítmény, hatékonyság:

A diákok amellet, hogy felidéznek a tananyagot fejlesztik kifejezőkészségüket is. A játékot csapatban kell játszani, nemcsak a saját pontomért, hanem a társamért is szólok. Egyszerre csak az egyik csapat beszél. Nagyon fontos az elfogadás, beleérző képesség ebben a feladatban, nemcsak a feladat szerint, de a valóságban is. A diákok egyik kedvenc feladata volt, ahol el tudtam érn, hogy teljes csend legyen az órán, mindenki szemrebbenés nélkül a saját csapatára koncentráljon. Kiemelt tevékenység az együttműködés.

Következtetések levonása

A feladatok kidolgozása során több akadályba is ütköztünk. Az első és legfontosabb, hogy a földrajztanítás 10. évfolyamon véget ér, így a társadalmi kompetenciákat lehetőség szerint úgy kell fejleszteni, hogy a földrajz tanulmányok végére egy diák rendelkezzen: önálló döntési képességgel, képes legyen konfliktushelyzeteket kezelni, érezzen felelősséget a rá vonatkozó kérdésekben, legyen rugalmas, érdeklődjön új ismeretek iránt, képes legyen az együttműködésre, pozitív gondolkodásmódja alakuljon ki, képes legyen terveket készíteni (rövid és hosszú távú következmények számbavételével), legyen környezettudatos és rendelkezzen empátikus készséggel is. A lista hosszúságából is következik, hogy nem jut el idáig minden tanuló, az ő további fejlődésükért a többi tantárgy lesz majd felelős.

Mivel feladataink nem rendelkeznek semmilyen speciális funkcióval, úgy gondoltuk, hogy mintegy feladatgyűjteményt írjuk össze a legjobbakat (semmiképpen nem akartuk az összes felmerülő példát bemutatni). Ezek közül is szelektálni fogunk a bemutatóra, ahol mindhárman kedvenc feladatunkat mutatjuk majd be. Egy logikai ív mégis kirajzolódott munkánk során, a feladatok bonyolódása is azt jelenti, hogy egyre komplexebb összefüggésekkel képesek a diákok megbirkózni, kezdetben még csak általánosan és távolról közelítenek egy-egy probléma felé, míg 10. osztály végére már konkrét elképzelésekkel rendelkeznek egy-egy probléma megoldására. A földrajztanulás végén már képesek olyan formában együttműködni, mintha egy bizottság lenne az osztály, gond nélkül szavaznak parlamentáris alapon, sőt egyesek akár interjút is készítenek, akár a televízió riporterek.

Felhasznált eszközök listája

- Digitális fényképezőgép
- Íróeszközök (toll, ceruza, piros filctoll)
- Jegyzetfüzet
- Nyomtató
- Pendrive
- Szakirodalom
- Középiskolai munkafüzetek
- Fénymásolatok, feladattervek
- Számítógép
 - (a) Internet
 - (b) MSN
 - (c) SDT
 - (d) Tanarblog.hu
 - (e) Google dokumentumok
 - (f) Word szövegszerkesztő

Irodalom

- Bagdy Emőke – Telkes József: Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest, 2002. 185–284. p.
- Cseh Györgyi: Eredményes pedagógus és a kompetenciafejlesztés. In: Fókusz: pedagógiai, közéleti lap, 2008 (10. évf.) 2. sz. 70-90. p.
- Dancsó Tünde: A szociális kompetencia megjelenése a Nemzeti alaptanterv kiemelt fejlesztési feladataiban. In.: Új pedagógiai szemle, 2005. (55. évf.) 4. sz. 45-52. p.
- Demecs Mária: Kompetenciafejlesztés – Egy részletekben differenciált természetismeret-óra tervezete. In.: A biológia tanítása: módszertani folyóirat, 2009. (17. évf.) 5. sz. 17-20. p.
- Horváth Szabó Katalin: Szociális kompetencia – kreatív konfliktusmegoldás. In: Iskolakultúra, 1995. (5. évf.) 13-14. sz. 133–135. p.
- Kasik László: A szociális kompetencia fejlesztésének elmélete és gyakorlata. In: Iskolakultúra, 2007. (17. évf.) 11-12. sz. 21–37. p.
- Lakos István: Kezdeményezőkézség és vállalkozói kompetencia. In: Felnőttképzés, 2010. (8. évf.) 2. sz. 14–15. p.
- Leiner Károly: A kompetenciafejlesztés lehetőségei a tanórákon és a szabadidős tevékenységekben. In: Új pedagógiai szemle, 2006. (57. évf.) 11. sz. 112–121. p.
- Makádi Mariann: A társadalmi kompetenciák fejlesztése. In: Makádi Mariann: A kompetencialapú pedagógia lehetőségei a tanítási-tanulási folyamatban. Mozaik Kiadó. Szeged, 2009. 85–100. p.
- Makádi Mariann: A kulcskompetenciák és a földrajztanítás. In: A földrajz tanítása: módszertani folyóirat, 2008 (16. évf.) 1. sz. 3–11. p.
- Makádi Mariann: Képességfejlesztés az 5-6. évfolyamon a földrajzi tartalmak tanulása során. In.: A földrajz tanítása: módszertani folyóirat; 2001. (9. évf.) 2. sz. 20–23. p.
- Makádi Mariann: Mire készítsen fel a földrajztanítás. In: A földrajz tanítása: módszertani folyóirat; 2006. (14. évf.) 5. sz. 3–8. p.
- Makádi Mariann: Szerepjátékok a földrajz tanításában. In: A földrajz tanítása: módszertani folyóirat; 2003. (11. évf.) 5. sz. 21–25. p.

- Nagy József: XXI. század és nevelés. Osiris Kiadó. Budapest, 2000.
- NAT 2007: Földünk-környezetünk.
- N. Kollár Katalin – Szabó Éva (szerk.): Pszichológia pedagógusoknak.. Osiris Kiadó. (Osiris tankönyvek) Budapest, 2004.
- Németh Gáborné Doktor Andrea: A szociális kompetencia fejlesztésének lehetőségei az iskolában. In.: Új pedagógiai szemle, 2008. (58. évf.) 1. sz. 23-34. p.
- Sütőné Koczka Ágota: A szociális készségek fejlesztése kamaszkorban I. In.: Új pedagógiai szemle, 2004. (54. évf.) 4-5. sz. 52-68. p.
- Szabóné Botka Irén: Az élménypedagógia, avagy hogyan fejlesszük a szociális kompetenciá(in)kat?. In.: Tanító : módszertani folyóirat, 2009. (47. évf.) 6. sz. 16-18. p.
- Varga Eszter: Kompetenciafejlesztés: az európai uniós ismeretek szerepe a munkaerő-piaci megfelelésben. In.: Új pedagógiai szemle, 2007. (57. évf.) 11. sz. 118-121. p.
- Zsolnai Anikó: A szociális kompetencia kapcsolata az iskolai teljesítménnyel. In.: Magyar pedagógia, 1998. (98. évf.) 4. sz. 339-362. p.
- Zsolnai Anikó - Józsa Krisztián: A szociális készségek kritériumorientált fejlesztésének lehetőségei. In.: Iskolakultúra, 2002. (12. évf.) 4. sz. 12-20. p.
- Zsolnai Anikó - Kasik László: Az érzelmek szerepe a szociális kompetencia működésében. In.: Új pedagógiai szemle, 2007. (57. évf.) 7-8. sz. 3-15. p.

Önreflexiók

Önreflexió – Vadászi Zsolt

Véleményem szerint nagyon jó választás volt részünkről ez a téma. Úgy gondolom, hogy a társadalmi kompetenciák fejlesztése áll mindhármunkhoz a legközelebb történelemtanár-jelöltként is, könnyű benne megtalálnunk a két szak kapcsolódási pontjait, és valószínűleg a matematikai kompetenciák fejlesztését kevésbé élveztük volna. Különösen volt számomra a reális alapokon nyugvó nemzettudat fejlesztése, valamint a különböző kultúrák (főleg a magyar és a szomszédos népek) közötti megbékélés elősegítése, így az ezekkel kapcsolatos feladatokat is nagyon szívesen készítettem el.

Mindhárman egyetértettünk abban is, hogy főleg gyakorlati jellegű legyen projektünkünk, így igyekeztünk minél több társadalmi kompetenciát fejlesztő feladatot gyűjteni és készíteni. Munkánkat nagyban megkönnyíti az, hogy közben a földrajztanítási gyakorlatunkat végeztük, hiszen így kézenfekvő volt például az, hogy melyik taneszközüket (munkafüzeteket) vizsgáljuk meg olyan szempontból, hogy mennyi társadalmi kompetenciafejlesztésre alkalmas feladatot tartalmaz, vagy az, hogy a vezetőtanárunk segítségét kérjük a feladatok összegyűjtéséhez. A másik nagy előnye a gyakorló tanításnak, hogy ezeknek a feladatoknak egy részét ki is próbáltuk a gyakorlatban, így tisztában vagyunk azzal, hogy az adott osztályban milyen eredményt lehetett vele elérni. Célunk tehát a projekt kapcsán minél több társadalmi kompetenciát fejlesztő feladat készítése és összegyűjtése, lehetőleg mindegyik évfolyam számára.

A tavalyi projekt munka után egyelőre azt kapom az idej feladattól, amit vártam. Az együttműködés könnyen megy, és a múlt évi tapasztalatokra építve gyorsabban is megy a munka, bár még így is többször gondot okozott az, hogy sokszor csak e-mailen tartottuk a kapcsolatot. Segítséget jelent az, hogy Robival még mindig szobatársak vagyunk, de Csongorral is elég sokat találkozunk más órákon, vagy az órák közti időszakokban, de ha szükség van rá, szívesen feljön a kollégiumba is.

Egyetlen negatívumot tudok kiemelni a projekt munka kapcsán, ez pedig az, hogy nem volt időnk mindenre, amit meg szerettünk volna valósítani, ki szerettünk volna próbálni. Ez nyilván abból

fakadt, hogy hallgatóként más tanórákon is meg kellett felelnünk az elvárásoknak. Az időhiányunkat mutatja az a tény is, hogy jelenlegi beszámolómk pár nap késéssel készült el. Mindezeket egybevetve mindenképpen pozitívan értékelem a projektet, amely során a közös munka a tavalyihoz hasonlóan jól működött, és nagyon remélem, hogy a prezentációnk bemutatója ezúttal jobban fog sikerülni.

Önreflexió – Kesjár Róbert

A projektfeladat végéhez érve úgy gondolom, hogy eljött az ideje értékelni saját munkámat is. Érdemes visszatekinteni arra a két hónapra, amelynek során volt szerencsém részt venni egy igen színvonalas projektmunka kivitelezésében. A projektcsoport többi tagjával és az egyénileg átélt élmények érzésem szerint igen tanulságosak és fontosak voltak.

Először is azt szeretném kiemelni, hogy a projektcsapat az előző félévhez hasonlóan állt fel, azaz nem történt semmi változás. A jól megszokott és „bejáratott” trió, azaz Én, Csongor és Zsolti végeztük el ismét a munkát. Projektfeladatunk a társadalmi kompetenciák földrajzi órán történő fejlesztésének lehetőségeire koncentrált. Ebben a félévben végeztük mindhárman a földrajz szakos tanítási gyakorlatot, ahol számos tapasztalattal gyarapodtunk. Az itt szerzett ismeretek nagy segítséget nyújtottak a projekt megalkotásában is, hiszen a tapasztalatokat beépítettem munkánkba is.

Tanítási gyakorlatom során számos, a társadalmi kompetenciák fejlesztésére alkalmas feladattal találkoztam. Ehhez még az is hozzájárult, hogy regionális földrajzot tanítottam: Konkrétan Latin-Amerika és Nyugat Európa földrajza volt a tanítási témám. Véleményem szerint a regionális földrajz nagymértékben alkalmas a különböző kultúrák változatos bemutatására, a más népek, kultúrák iránti empátia vagy csupán érdeklődés felkeltésére.

Tanításom során különböző szemelvényekkel (pl. tankönyvi részletekkel vagy újságcikkekkel), képekkel, videókkal, ábrákkal próbáltam meg szemléltetni az egyes régiók, országok, országcsoportok főbb társadalomföldrajzi jellemzőit. Törekedtem, hogy a diákok olyan társadalmi ismeretekhez jussanak, amelyeket a gyakorlatban is fel tudnak használni, illetve a mindennapi élet történéseit, eseményeit meg tudják érteni, fel tudják dolgozni. A megszerzett információk pedig kritikai értékelésüket segítette, szemléletmódjukat is fejlesztette. Noha a projektmunkában is igyekeztem beépíteni a gyakorlatom során szerzett tapasztalatokat, azonban nemcsak ezekre az ismeretekre támaszkodtam, hanem az iskolában tanító tanárok (elsősorban vezetőtanárom) tanítási technikáit, módszereit is igyekeztem megfigyelni, hasznosítani saját óráimon. Majd ezeket a módszereket, tapasztalatokat a projektbe is beépítettem. Munkám során próbáltam minden rendelkezésemre álló taneszközt, segédanyagot felhasználni (pl. tankönyv, munkafüzet). Rengeteg segítséget kaptam a gyakorlóiskolában tanító tanároktól is.

A csoport munkáját pozitívnak értékelem. Sajnos az egyetemi és más irányú elfoglaltságok miatt – ami ebben a félévben, elsősorban a tanítási gyakorlatok miatt még hatványozottabban volt érvényes – általában hetente csupán egyszer tudtunk találkozni. Ezúttal is két fő helyszínen folytattuk a munkát. Egyrészt a különböző egyetemi, kari könyvtárakban gyakran találkoztunk, másrészt pedig abban a kollégiumban, ahol én és Zsolti is lakunk. Ezeken az alkalmakon a munkamenet általában lendületes, kiváló hangulatú és kreatív volt, nem elfeledve azt a tényezőt sem, hogy mindhárman élveztük a közös feladatvégzést. Ha megrekedt a munka valamilyen ok miatt (pl. fáradtság) akkor is próbáltunk kérdéseket fölvetni, megoldást találni a problémákra. Személy szerint igyekeztem minél több ötletet „kitalálni” és a többiek elé tárni. Törekedtem a

lehető legjobban megoldani a választott részfeladatokat. Véleményem szerint összességében mindhármunk igyekezett a célt maximálisan figyelembe véve elkészíteni a projektet. Bízom benne, hogy a végeredmény tükrözni fogja a befektetett munka mennyiségét.

Véleményem szerint a projektmunka során és annak hatására ismét fejlődtek tanítási, pedagógiai képességeim, látásmódom kitágult. Számos új információra, tapasztalatra tettem szert, melyek biztos vagyok benne, hogy a későbbiekben a hasznomra válik. Külön kiemelném azt a tényt, hogy – társaimmal együtt - a projektmunkában szereplő, társadalmi kompetenciák fejlesztésére épülő feladatokat a gyakorlatban is volt szerencsénk kipróbálni, ezáltal észlelhettük a feladatok esetleges hiányosságait, valamint pozitívumait. Ennek alapján állítottuk össze a projektet.

Önreflexió – Farkas Csongor

Projektfeladatunk elindulása idén semmilyen izgalmat nem jelentett, a csoportokban nem következett be változás, ami szerintem előnyünkre volt, mert nem kellett új munkamódszereket megismernünk, mások tanulási szokásaihoz alkalmazkodnunk. Témaválasztásunk a társadalmi kompetenciákra esett eredetileg, mint kiderült nem is eshetett volna másra, mert a másik két témát már lefoglalták csoporttársaink.

A projekt során számos nehézséggel kellett szembenéznünk. Ezek közül talán a szűkös időkeret volt a legnagyobb probléma. Hétvégén nem tudtunk együtt dolgozni, mert három különböző városból származunk és mindannyian családjaink körében töltöttük ezt az időt. Hétköznapjaink pedig eléggé zsúfoltak voltak, Robi és Zsolt is történéző mesterszakos órákra jár, a nem kevés tanári óra mellett, én pedig Székesfehérvárra járok haza naponta. A tanítási gyakorlat bár sokban segítette a projekt felépítését, témát szolgáltatott és „tesztelési terepet” biztosított, de rengeteg energiánkat is lekötötte, ami súlyos időzavart okozott nem egy esetben. (Legjobb példa erre ez a beszámoló, amit csupán több napos késéssel tudunk beadni!) Tevékenységeink egyeztetése során a csütörtököt jelöltük ki olyan napnak, amikor együtt tudunk dolgozni, több alkalommal láttak vendégül a fiúk a kollégiumban, de nem egyszer könyvtárban is összegyűltünk, erre több alkalommal is sor került rövidebb-hosszabb időre.

Az előző projekthez hasonlóan most is nagyon pozitívnak értékelem a közös munkánkat, a magunknak szabott határidőket nagyjából sikerült tartani, de soha nem okozott ez közöttünk konfliktust, de a projekt kivitelezése során amúgy sem volt ilyen problémánk, jó hangulatban folyt a közös munka. Munkánk során igyekeztünk úgy szétosztani a feladatokat, hogy mindenkinek egyforma nehézségű és időtartamú, lehetőleg testreszabott feladata legyen. (Nyilván nem elemeztem munkafüzetet, ha nem is használtam a gyakorlótanítás során.) Persze történtek változások az eredeti tervhez képest, de szerintem nem állt gyenge lábakon a projektünk, mindhárman egyformán kivettük részünket a munkából.

Ismét én feleltem a kapcsolattartásért, mind kifelé, mind a csoporton belül. Én küldtem el a Tanárnőnek a beadandókat, nálam található meg az összes fénykép, feladat és a többiek minden munkája is. Ez a feladat most sem került kiosztásra, azt hiszem ez csupán annak köszönhetően került hozzám, hogy mindig szerettem, ha mindenről tudok, a szervezésben korábban is jó tapasztalatim voltak, ebben a fiúk jó partnernek bizonyultak. A dokumentáció és a munkák együttes elküldése nem jelentett plusz megterhelést, mindig nagyon élveztem összehasonlítani a munkáinkat.

Össességében nagyon elégedett vagyok a projektünkkel, szerintem többet is tudtunk foglalkozni vele, mint előzetesen gondoltuk, de ha kétszer ennyi idő állt volna rendelkezésünkre, akkor sem unatkoztunk volna. A tárgykörünkben való „búvárkodás” inkább jelentett élményt, mint kötelezően elvégzendő feladatot. Szerettem, hogy ilyen projekt munkának már másodszor is részese lehettem, ilyen társakkal öröm volt együtt dolgozni.